

Foaia Diecezană

Organul oficial al eparhiei ortodoxe române a Caransebeșului

<p>Prețul abonamentului :</p> <p>Parohiile cl. I. pe un an 500 Lei Parohiile cl. II. și particulari . . . 400 Lei Parohiile cl. III. și subclasă 300 Lei</p>	<p style="text-align: center;">APARE DUMINECA</p> <p style="text-align: center;">MANUSCRISELE SE VOR TRIMITE PE ADRESA CONSILIULUI EPARHIAL, SECȚIA CULTURALĂ.</p>	<p>Prețul inserțiunilor</p> <p>Concure de prot. 1000 Lei. Parohii de cl. I 500, de cl. II 400, de cl. III 300 Lei. Celelalte publicații 400 Lei.</p>
--	--	--

SAECULUM

Este titlul unei reviste noi de filosofie, condusă de *dl Lucian Blaga*, odinioară filosof al specificului nostru românesc, astăzi dușman prin excelență al aceluiași specific, ce a apărut la Sibiu.

Denumirea revistei este simptomatică nu numai pentru gândirea singulară a filosofului director al acestei reviste, ci pentru gândirea tuturor celor ce colaborează la ea. Această denumire vrea să înțeleagă „veac“, „aion“, adică preocupare și studiu numai a immanentului, teluricului, vremelnicului, spre deosebire de ceea ce este însăși esențialul creștinismului: *transcendentul, supranaturalul*.

Articolul de început al revistei este și articolul program al viitoarei activități filosofice a acestei reviste.

Este sinteza a totul ce s'a scris mai periculos și de către acest filosof și de către alții în contra ortodoxiei românești.

Aruncarea măștii de pe fața desfigurată a acestui necredincios, cât și a tuturor celorlalți, a fost provocată de magistrarele rechizitorii ce i le-au făcut acestui filosof și gândirii sale străluciții teologi: *D. Stăniloae, Grigorie Marcu și Sofron Vlad*.

Filosoful, de astă dată dublat de necredinciosul cel mai autentic și mai periculos, a răspuns. De unde până acum era încă destul de imprecis, în atacurile sale asupra ortodoxiei, după cum se poate constata în scrierea sa „*Religie și Spirit*“, de astă dată procedează

lămurit și fără nici o teamă, la mărturisirea necredinței sale.

Religia creștină, în special ortodoxia, trebuie, după *dl Lucian Blaga*, despărțită de filosofie, care trebuie să aibă deplină libertate de creație, chiar și atunci când creația este mincinoasă și eretică (p. 4).

Ortodoxia trebuie despărțită și de românism, întrucât nu are niciun drept a plumbui activitatea creatoare, de orice natură, a neamului românesc, eo ipso: a filosofiei (p. 5).

Marele dușman al filosofiei nu este atât ortodoxia, care, după *Blaga*, ar avea o oarecare importanță pentru neam (ibidem), dar acum este de tot neînsemnată, dovadă că chiar filosofia trebuie să-i primeze, cât este însă supranaturalul, revelaționalul (p. 4).

Di Lucian Blaga vrea să scape de sub chingile revelaționalului, care, după el, sunt fixe, stabile și nu mai admit creația personală și genială (! ?), adică creația eretică !

Di Lucian Blaga vrea să salveze, deci, neamul românesc de aceste imense chingi spirituale, de aceste imense lanțuri, desrobind poporul de revelație și de dogme, ca oarecândva filosoful *Spinoza*, care spunea că religia este „*frâu pentru prostime*“, iar cel dintâiu exemplu îl dă el, eliberând filosofia de sub ortodoxie, urmând ca mai apoi să se elibereze și să se despartă de ortodoxie și întreg neamul !

Să nu se creadă că aceste deducții sunt dintre cele mai îndepărtate și ne aparțin nouă, ele sunt ale filosofului *L. Blaga* și sunt deducțiile programate de el pentru timpul cel mai apropiat.

Iată pentru cel fel de filosofie militează filosoful Lucian Blaga, iată cum vede acest filosof viitorul nației românești, iată cum vede acest filosof ortodoxia și iată, în sfârșit, pentru ce a întemeiat el o revistă nouă de filosofie!

În corpul aceleiași reviste se află, apoi, afirmații ca cele ale altui filosof: *dl Zevedei Barbu*, care afirmă că „*religiosul este un metafizic decăzut*“ (p. 73), deci religia este posterioară și inferioară metafizicii.

Cu astfel de filosofi și astfel de reviste, care resping aprioric, în articole program, supranaturalul și revelația divină, situația neamului românesc, pe care ei vor să-l ferească cu filosofia lor, este clară: *completa disolvare spirituală, comunizarea și bolșevizarea lui.*

Ce altceva poate produce omul natural, care se desparte de Dumnezeu, decât numai curente nimicitoare a ordinii și civilizației creștine?

Prin ce ar putea fericii neamul românesc această filosofie nouă blagiană, sau în mic această revistă, care urmărește independența sa de sub legile divine și despărțirea românismului de ortodoxie?

Pentru astfel de scrieri și astfel de curente Biserica creștină își avea odinioară armele sale: aruncarea în foc și afurisirea lor!

Și astăzi, toți cei ce se țin Români adevărați și creștini buni ar trebui să procedeze la fel: să arunce toate aceste scrieri filosofice perfide în foc și să disprețuiască toate aceste curente șubersive ce nu urmăresc fericirea sa, ci nenorocirea.

Atunci, abia, aceste reviste și idei nu vor fi periculoase pentru sufletul românesc, așa cum sunt ele astăzi, tribulate pretutindeni, la catedră, în reviste, discuții zilnice, de oameni în vârstă, de tineri studenți mai ales, de totul ce este românesc.

Acest elogiu ce-l aduce necredința acestei filosofii, cu timbru aparent de genialitate, trebuie să înceteze!

Adevăratele valori ortodoxe naționale trebuie să fie repuse în rosturile lor eterne!

Prof. Dr. Petru Rezuș.

Pe drumul îndemnurilor Arhieresti

Cuvintele Prea Sfințitului Episcop sunt ca razele soarelui, ce străbat urdinișul albinelor, făcându-le să sboare harnice în toate părțile.

Asemenea acestora, mulți dintre tinerii noștri preoți prin articolele ce le scriu în „Foaia Diecezana“, ca răspuns la cuvintele Prea Sfințitului, redau entuziasmul și dragostea ce-i însuflețește pentru înalta misiune ce o îndeplinesc.

Prea Sfinția Sa însă, în dorința ca opera să fie cât mai desăvârșită, nu uită să sfătuiască și preteșele.

La Ruși, preteșei i se spune: „mamușcă“ — mamă, la noi se obișnuia „maica preteasă“. E o numire, ce o recunoaște ca mamă bună a satului.

Soră tânără preteasă — dacă ai primit să-ți împletești firul vieții tale cu al unui preot, e că ai înțeles greua misiune ce are de îndeplinit. Dragostea ta să-l călăuzească în orice loc, iar grijile și neîncrederea de-i vor întuneca fruntea, șterge-i-le prin cuvintele tale blânde.

Tu ești, dragă preteasă, poarta prin care intră la cunoștința preotului toate durerile satului.

Nu ți s'a întâmplat adeseori, să vină femei să-ți destăinue greșalele lor, pentru a le învăța cum să mărturisească părintelui, căci se rușinează. Ai multă răbdare pentru durerile lor, ascultă-le și dă-le încrederea în atotbunătatea lui Dumnezeu. Nu asculta vorbe ce aduc batjocure pentru altele. Ești mama tuturor, le îndrepti ca pe copiii tăi. E atâta durere în suflete. Războiul în multe case a adus doliul. Lipsa soților a surmenat până la distrugere, corpul mai firav al femeilor.

Redau două icoane, două gospodării fruntașe, unde lipsesc bărbații...

Intr'o parte, dau poarta grea înlături și urc într'o cameră spațioasă, unde o femeie de vre'o 24 ani zace. Fața-i suptă, iar pieptul cu umerii ieșiți svăcnește îngrozitor. În leagăn, o fetiță de vre'o jumătate de an, iar pe un șol, un băiat cu privirea de om bătrân, e numai răni deschise, tuberculoase. Ce să-i spun acestei priviri ce mă învălue cald? — în gând văd icoana Mântuitorului; îngenuchind, cu fruntea acoperită de sudori de sânge și cuvintele-mi curg spre alinare.

De aici pașii mă duc la o fetiță de patru anișori, ce stă întinsă, cu chipul încremenit a moarte. Mă apropii de pat și o chem cu glas

lin. Ochii se deschid privind-mă. Indrept două bucațele de zahăr spre mânuțele mici aproape reci, ce le cuprind și dințișorii încep lacomi să ronțâe. Ai casei mă privesc ca pe o rază de speranță trimisă de Cel de Sus, în locul tatălui care e undeva la hotar. Dar câte nu ai să le arăți. Cum se face un ceai, cum se pune compresă, tot ce faci tu soră preotească e cu mult mai bine, bolnavii iau medicamentele cele mai amare — căci le dai tu mama bună a satului.

Cele de mai sus le închei cu cuvintele Sf. Apostol Petru: (Ep. I Cap. 3 vers 3) „Podoaba voastră să nu fie pe dinafară în împletirea părului, în podoabele de aur și în gătețile cu haine, ci omul cel tainic al inimii, împodobit cu frumusețea neperitoare a duhului blând și pașnic, care este de mare preț înaintea lui Dumnezeu“.

Preoteasa **Lucreția Ursache.**

La pensionarea d-lui Pavel Jumanca

Pe ziua de 1 Martie 1943 a fost pensionat pentru limită de serviciu, inspectorul general al învățământului primar din Banat, dl Pavel Jumanca.

Pentru toți aceia care cunoaștem activitatea neobosită a fostului inspector general din ogorul spinos al școlii, spiritul dinamic și răscolitor pe care l-a sădit cu o căldură de suflet înțelegător al trudnicei vieți dascălești, plecarea la pensie produce în noi un sentiment de regret.

Chiar și în viața noastră bisericească, ecoul despărțirii răsună trist, căci eram obișnuiți să știm că la cârma școlii mulțimii de aici stă un bărbat cu inimă călită în preparandia lui Popasu... Și eram obișnuiți să i ne adresăm cu încredere ca unui cunoscător al stărilor și necazurilor cari se nasc în familia care se sbate în greutăți dar totuși vrea să fie în fruntea vieții noastre sociale.

Căci dl Pavel Jumanca și-a început activitatea ca învățător confesional, întâi în Maciova 10 Oct. — 17 Dec. 1907, apoi în Caransebeș. Intrat în învățământ tocmai în anul crucial al școlii românești, și ales în Caransebeș, cuibul frământărilor curat naționaliste, propagă cea mai tenace și înflăcărată dragoste de carte și de simțire românească. Imi amintesc că am plecat odată luat de mâna tatălui meu la o conferință învățătorească în Rugi. Mai mult și mai însuflețit vorbise acolo învățătorul Jumanca, dar în mintea de copil aceea s'a fixat ca o

sfadă, și nu înțelegeam sfada dintre acest învățător și ceilalți.

În adevăr sfadă și luptă era întreg programul pe care bieții noștri învățători și-l puseseră ca deviză în urma legii de pomină dela 1907, iar învățătorul Pavel Jumanca din Caransebeș era stegar între ei...

În războiul mondial trece ca voluntar și după războiu revine la catedra sa funcționând și la școala de aplicație.

Vremile noi cer de-acum puteri noi și oameni cu idei noi, de reorganizare, de romanizare a școlii. Și Pavel Jumanca se înșirue cu mult elan între organizatorii și semănătorii idealurilor acestei dorite școlii românești.

Ocupă demnități, de subvizor și revizor școlar, compune manuale școlare, înființează revistele învățătorești: „Școala Bănățeană“ pe care o si redactează 8 ani, „Învățătorul Bănățean“, care apare și acum ca continuare a celei dintâi; înființează „Asociația Învățătorilor din județul Severin“ unde este întâiul președinte, apoi „Banca Învățătorilor“ din acest județ.

Pe lângă manualele școlare lucrate în colaborare, publică singur „Rolul nostru în munca de încheiere a Statului Român“, „Omagiu profesorului A. Sequens“, Analele Asociației Învățătorilor și numeroase studii de specialitate și articole prin diferite reviste și ziare.

Membru în toate corporațiunile bisericești, a colaborat intim și folositor în domeniul vieții sufletești pentru promovarea acesteia. În Caransebeș de numele dlui Pavel Jumanca se leagă repararea celor două biserici și regularea cimitirului. Iată pentru ce plecarea d-sale dela inspectoratul școlar, pe care l-a servit cu demnitate timp de 4½ ani ne impune încreșterea acestui răvaș, pentru omul școlii.

Părerea noastră de rău e compensată doar prin numirea, în locul d-sale, a d-lui Tiberiu Stan, tot fiu al Banatului nostru. O alegere fericită, prin care se apreiază și se răsplătește munca după merit.

De numele noului inspector general al învățământului școlar se leagă multe fapte și realizări, între care infiripările revizoratului școlar român din Lugoj e una din cele dintâi și de mare valoare.

Spirit evlavios, cu respect și dragoste de Biserica strămoșească, dl Tiberiu Stan este un vrednic urmaș al antecesorului său, și noi avem nădejdea unei colaborări tot așa de fecunde și norocoase, pentru binele comun!

O troiță în Stepa Calmukă

La postul de comandă al Diviziei noastre, în dimineața zilei Ajunului, sună telefonul dela escadronul I al unui regiment de roșiori din linia frontului. Comandantul escadronului dl Căpt. Cristorian, raportează, că a ridicat o troiță la cota 100 într'un sat calmuk și așteaptă preotul ambulantei să o sfințească și în același timp să boteze șapte persoane.

Această veste neașteptată descrețește frunțile la Comandament. Este o veste care depășește tot ce-i omenesc și se ridică până la aureola apostolatului din vremea primană a creștinismului. În tristețea negrăită a pustiului Calmuk, ostilitatea unui teren care nu îngăduie nici un adăpost natural, atâtea greutăți și obstacole, pe care cu greu le răzbește un alt ostaș, sunt învinse de ostașul român, cu atâta elan și însuflețire, încât între două atacuri, are vreme să ridice o troiță și să facă misiune apostolică între Calmucii mohamedani, cu toate că de 18 luni unitatea de roșiori este neîntrerupt în luptă.

Pe loc se iau măsuri pentru modificarea programului slujbelor rânduite pentru ziua Ajunului și în loc de a merge mai întâi la regimentul de artilerie călăreață, plec la reg. de roșiori.

Afară un viscol cum numai în stepă se întâlnește, zăpada este vânturată neconținut, reducând vizibilitatea pe sol până la cca. 500 m. deși cerul este senin.

Este ora 7 și cele două motociclete cu atașuri sboară ca două năluci spre linia întâi a frontului, unde semnul biruinții creștine este înălțat de ostașii noștri. Soarele abea-i la înălțime de două sulite și razele sale resfrânte prin șuvoaiile de zăpadă vânturate de viscol au un colorit pal auriu, dând un spectacol cum numai în stepă se poate gusta.

Dintr'o viroagă, cotim spre est și ieșim din raza viscolului, astfel vizibilitatea s'a mărit dintr'o dată și în fața noastră la 1 km. se vede un grup de șase case în mijlocul cărora se înalță troița în plină lumină a soarelui.

Sosim la escadronul aliniat pentru sfânta slujbă.

Căpt. Al. Cristorian, un bărbat voinic, cu fața arsă de ger, cu pieptul plin de decorații, comandă această unitate, compusă din voinici moldoveni, unul și unul parcă erau recrutați și încadrați în unitate pe alese. Acești falnici brazi ai neamului, încadrează troița de 2½ m.

La 100 m. înainte este linia frontului, iar lângă piesele automate stau de veghe, neclintită, camarazii noștri.

Tot acest ansamblu, formează un tablou de o rară măreție, parcă exprima vorbele lui Eminescu, puse în gura lui Mircea: „... noi apărăm sărăcia, nevoia și credința“.

În cursul sf. slujbe, două avioane apar la mare înălțime și fac câteva virajuri deasupra noastră, iar în momentul sfințirii troiței, o baterie inamică declanșează un bombardament peste linia frontului. În loc de îngrijorare, se aruncă o vorbă de spirit: „bolșevicii s'au îngrijit să avem clopote la slujbă“.

Și camarazii de serviciu la piesele automate sunt părtași la sf. slujbă și oridecâte ori facem semnul crucii se închină și ei odată cu noi.

Populația cătunului — vreo 70 persoane — privește slujba cu mare interes. Cu ochii lor oblici, vor să cuprindă toată adâncimea și frumusețea creștinismului.

După sfințirea troiței, intrăm în casa unde-i instalat postul de comandă al escadronului. „Casă“, îi un fel de a vorbi, căci este un bordei, a cărui streșină îi la 1 m. dela pământ, are o singură cameră de 4/10 m. ocupată 1/3 de cuptorul așezat în mijloc. Locatarii acestei case, astăzi se botează, devenind din mahomedani, creștini. Îi găsesc pe toți pregătiți pentru primirea sf. Taine: cei doi părinți cu cinci copii.

Cum s'au convertit la creștinism?

Ofițerul și ostașii cantonați, în casa aceasta, în fiecare seară, dimineată și la masă, cu fețele spre răsărit, unde au așezat o iconiță cu candela, își fac rugăciunea. Această practică creștinească a impresionat profund pe gazde, iar fata cea mai mare care este studentă la facultatea de medicină din Astrahan și evenimentele au prins-o acas, a dovedit un interes deosebit pentru dogma creștină. Numele ei este: *Natșala Tkisorgakin*. Ea, ca mai toți calmukii, nu a fost aderenta comunismului, dar la universitate a fost obligată să audieze cursurile ateiste și negațiunea pătimasă a lui Dumnezeu, dezvoltată în cursuri, a îndemnat-o să studieze problema creștină. Frecventând un an universitatea din Rostov, a găzduit într'o familie, în care — deși pe ascuns — se trăia o viață profund pravoslavnică, încât a rămas încredințată că Iisus și învățătura creștină este calea spre mântuirea și mulțumirea sufletului.

Au trecut 2 ani și jumătate și studenta calmukă, a pierdut orice nădejde că se va putea boteza vreodată, până ce în casa părintească

s'a instalat ostașul român pravoslavnic. In ea tresare învățătura blândului Iisus și devine o înfocată ucenică a Domnului și astfel la cc. 1000 m. dela linia frontului bolșevicilor — luptători ai lui Antichrist, — o familie de calmuki mohamedani de acum slujesc lui Iisus Hristos.

Insuflețirea noilor creștini este așa de mare, încât nu-i exclus să se boteze și alte familii din cătun.

Inspre seară, când m'am reîntors de la celelalte escadroane, am trecut din nou pe la escadronul I. Familia Tkisorgakin, avea gata așezat colțul religios cu iconițe primite dela ostași și în jurul pomului de Crăciun, aranjat dintr'o plantă spinoasă — specifică și singura mai mărișoară în stepă — drept ornamentație câteva fișicuri de bomboane, vată și două lumânări, roșiorii moldoveni, îngânați de proaspeții creștini, cântau plini de bucurie și din tot sufletul: „Nașterea Ta Hristoase Dumnezeu nostru“...

Pr. Tr. Constantin.

Ploaia divină.

Vânătorii de Munte, de îndată au trecut de Piatigorsk erau pregătiți ca să dea față cu dușmanul. Nici na'u mers mai mult de 40 Km. spre Sud căci această ocazie li s'a ivit. Deși drumul parcurs pedestru era de circa 1000 Km. totuși ostașii noștri nu se mai arătau obosiți căci se obișnuiseră cu greutatea drumului și parecă în 22 August când ajunserăm pe poziție s'au deșteptat deodată și au înțeles că abia de acum încep adevăratele greutăți ale războiului.

Vremea care până atunci fusese atât de bună, căci a fost mereu soare și căldură, de îndată ce am intrat în această regiune deluroasă s'a schimbat și a început să ploaie. Deși era în August, am simțit răceală și am făcut cunoștință cu vestitul noroi de „rasă pur rusească“.

Încă de atunci toată însemnătatea se dădea frontului dela Don și Stalingrad și deaceea forțele principale germane și române fuseseră îndreptate într'acolo. In special aviația fusese retrasă chiar din Caucaz și dusă acolo. Rușii mai aveau forțe destul de însemnate în partea din centrul Caucazului și acestea trebuiau să fie făcute inofensive prin Divizia Vânătorilor de Munte.

Poziția ocupată de noi era despărțită de poziția dușmanului prin râul Bakssanului. Această isvorăște tocmai dela patele celui mai înalt

vârf din Elbrus, care are o înălțime de 5629, sau după alții 5631 m. Bakssanul tocmai din această cauză are caracteristicile unui râu de munte: vijelios, apă curată albăstrue-verzuie, cădere mare din care motiv chiar dacă apa nu-i prea adâncă totuși cu greu se poate trece cu piciorul căci pietrele sunt lunecoase și piciorul nu se poate așeza sigur pe ele căci, fiind împins de tăria apei, alunecă!

Pentru a da piept cu comuniștii, ai noștri trebuiau să forțeze trecerea apei. Podul care fusese folosit în timpuri normale pentru trecere a fost aruncat în aer de Ruși când s'au retras, iar după cum am arătat mai sus o trecere prin apă era periculoasă. Deci trebuia construit oricum un pod, respective era nevoie ca pionerii să-și exercite misiunea. Cu tot focul concentric al Rușilor asupra locului unde se amenaja o trecere din partea pionerilor de munte, ea totuși s'a terminat la repezeală.

Batalioanele de Vânători au dat asalt și pe puntea amenajată de pioneri au trecut ca să dea piept cu dușmanul care-și amenajase adevărate cazemate, din care cugeta că va opri înaintarea năvalnică a ostașilor noștri. S'a înșelat însă ca de atâtea ori, căci toate piedicile au fost învinse de bravii Vânători și au scos pe comuniști din cazemate, apoi din o porombiște înaltă și deasă — căci la ei nu se mai sapă și nici rărește porumbul — și nu s'au dat îndărăt de a-i urmări pe o pantă înaltă și abruptă, cam 150 m. deasupra luncii Bakssanului.

Poate că atunci când se va scrie istoria acestui războiu o filă va avea titlul: Bătălia dela cota 910. In orice caz toate unitățile din Divizia noastră de Munte vor avea înscrise în cartea lor de aur, multe episoade interesante și cei ce am fost martori oculari ai grozavei încercări ce s'a desfășurat acolo timp de 12 zile, nu vom putea uita niciodată dăruirea de sânge românesc pentru victoria comună ce s'a vărsat din belșug pe 910.

Se părea că la lupta ce se dădea acolo zi și noapte lua parte și natura nu numai oameni. Bolșevicii o apărau pentrucă ea — cota 910 — era cheia spre Nalcic și spre trecătorile Caucazului, ai noștri tocmai de aceea o doream atât de mult! Tocmai când lupta era în toi și când se revărsa toată puterea de foc a luptătorilor atunci am văzut amestecându-se acel foc cu lumina trăsnetului care amenința oarecum pe ceice deși luptă nu se închină lui Dumnezeu.

Toți îmi spuneau că Rușii la momente grele și neplăcute atunci se pun și atacă eu cea mai mare înverșunare spre a se folosi de greutățile

obvenite. Acest lucru s'a evidențiat în mod deosebit pe 910.

Din cer începuse să cadă ploaie mărunță și rece, care face pe luptătorii cari erau numai în vestoane să tremure. În gropile în cari se adăposteau se adună apă în care luptătorii trebuiau să stea pentruca astfel să nu fie observați de dușman care stă la pândă cu arme cu lunetă și imediat ce observă o mișcare trage spre a te curăța de pe lume. De voie de nevoie deci trebuie să faci baie la picioare.

În curând vârful cotei pe care ai noștri veniseră să ajungă este îmbrăcat în ceață. Acum e momentul potrivit pentru bolșevici ca să atace. Se strecurară tiptil mai mult târându-se pe pân-tece până ce se apropiară de poziția noastră. Camarazii noștri desigur că nu dorm căci ei știu și tetricurile de cari se folosesc dușmanii ființei noastre de Români și creștini. Îi așteaptă cu încordare și știu și locul unde își vor face apariția. La arătarea celui dintâi semn mișcător — chiar dacă din cauza ceții nu era clar — deodată se deschidea un foc intens din toate armele, cari alungau în cele din urmă pe dușman la pozițiile lui.

Au lăsat pe teren mulți morți, răniți etc., dar cu toate acestea comisarul ordona un nou atac. Aceasta cu atât mai mult cu cât li s'au trimis întărituri dar mai ales au venit „cadeții“ dela Nalcic, adică elevii dela școala de ofițeri din orașul Nalcic.

De data aceasta nu se mai târăsc ci vin la luptă cu voința dârjă de a scoate pe Vânătorii români din întăriturile lor de a-i da peste cap adecă să-i dea jos de pe cotă și astfel să-i distrugă. Ei cari până acuma veneau hoțește, de data aceasta vreau o luptă dreaptă și înaintează în fugă strigând cu putere: uri, uri!

(Urmează)

Pr. Cpt. rez. Dr. Tr. Coșeru.

Din trecutul școlii românești în Bănat.

IV

Reproduc câteva rânduri și din circularul, prin care Babeșiu a fost instituit director. Iată-le:

„*TRADUCERE. No. 76.*”

Dela comisariul ocârmuiresc plinîputerit din comitatul Crașului, și din miliția românească.

Domnului

profesoriu de preparandie Vichen. Babeș

După cum îți este și domniei tale cunoscut — reprezentantele dela dietă, și directoriul schoa-

lelor g. n. u. M. Pascu este pentru faptele sale din protiva patriei, sub cereare criminare, și ca așa, a încetat ași duce diregătoria sa directoarească, așa dară atinsa diregătorie este interimar vacantă.

Și spre scopul acesta vreu să te pun prea domnia ta mijloc tare, și vârtos când îți încredințez îndreptarea districtului vacant al Schoalelor din Comitatul Crașului, și din miliția românească, și te înzestresc cu toate foloasele ce se țin de această diregătorie.

Dat în Lugoj la 23 Maiu 1849.

LEOPOLD FILEP,
plinîputerit comisariu ocârmuiresc“.

Vichentie Babeș retrăgându-se din postul de director a ocupat înalte funcții de stat, mai târziu s'a dedicat carierei politice înființând la 1866 dimpreună cu marele Român Andrei Mocsonyi, la Viena, marele ziar „Albina“. A fost și deputat în Camera ungară.

În luna August a aceluiași an vedem din nou pe *Macsim Pascu*, „regesc a Schoalelor g. n. u. Districtualnic Director“. Ancheta pornită contra sa s'a sfârșit bine. Iată cum anunță el învățătorilor, cu circularul din 7 August 1849, repunerea sa.

„Armele triumfătoare a înălțatului Impăratului Franz Iosif, cășunară iarăș mie pusăciunea mea cea legiuită“...

Proximul circular, datat: „Timișoara 1 Fevr./20 Ianuarie 1850“ îl semnează „Cesaro Regiul a Schoalelor din Districtul Timișorei, Inspector *Constantin Ioanovicu*“.

În acest circular se amintește pentru prima oară de desființarea „directoratelor școlare“. Spicuim din acest circular următoarele:

Nr. 8/1850. Tirculară—Orânduială.

Către D. D. Învățători a Schoalelor Elementare din Districtul Timișoriei.

Domnul Ministrul Cultusului, și a Publicei învățături prin înalta Ei Orânduială dd. 9 Octom. a Anului trecut Nro. 1. au făcut cunoscut acel principe, de după care cugetă a organiza starea învățaturii în toată împărăției (sic) Austriei în urmarea acestor principe vor înceta funcțiunile împlinirile Diregătorești — a mai Marilor Director Scolare — și în locul lor va fi pentru tot Districtul civil un Provizoriu Inspectoriu Scholariu, iară Districtele Literare care au fost pâna acuma vor fi desființate.

Deci fiind că înțelesul acelora eu sânt denumit de Inspectoriu scolariu a Districtului Timișorei, drept aceia înștiințânduvă despre

aceasta prin Țircularul de față, deodată vă pun în datorință: ca

.....
Să încetați a propune Ungurește, ci să propuneți cetirea și scrisoarea Nemțescă.

Datam în Timișoara 1 Fevr./20 Ianuarie 1850.

Cesaro Regiul a Schoalelor din Districtul Timișorei Inspector CONSTANTIN IOANOVICIU“.

Dela 1850 și până la anul 1858 Protocolul din chestiune nu mai conține alte circulare, decât numai pe cel cu Nrul 13 din 1858, semnat tot de Constantin Ioanovici.

Dr. Dimitrie Cioloca.

Ș T I R I

Personale. Prea Sfințitul Episcop Veniamin s'a reintors dela București Marți în 9 Martie.

Cercuri religioase. Abea s'a desprimăvărat, că preoții au eșit ca și sămănătorul harnic din sf. Evanghelie la semănatul duhovnicesc. Cercul preoților Logoj s'au întrunit în Dumineca lăsatului de carne în *Boldur*. Au celebrat sf. Liturghie în sobor pomenindu-se ostașii luptători și parentându-se cei 4 eroi ai comunei. Păr. Victor Popovici din Silha a predicat despre judecata viitoare, ascultat fiind cu interes de mulțimea credincioșilor. E laudat aci, și pe bun drept, învățătorul Pavel Duda, care conduce corul soc. Sf. Gheorghe al copiilor. După sf. Liturghie s'a făcut cununia celor 18 perechi concubini din cele 20 perechi câte au mai fost în Boldur. Preotul V. Blașovan din Hodoș arată acestora datoria ce o împlinesc față de ei și față de sf. Biserică prin sf. Taină a Cununii. Laudă apoi zelul păr. Z. Humița care i-a adus la calea viețuirii creștinești.

Tot în aceeași Duminecă s'a întrunit cercul religios *Moldova-nouă* în această fruntașă parohie. A fost de față și păr. protopop Ioan Oravițanu, apoi preoții V. Blașiu președinte, C. Popescu, S. Daș, P. Oancea, M. Cuzmanovici și N. Ghindea. Sf. Liturghie s'a slujit în sobor, la priceasnă a predicat pr. Sept. Daș. La împărțirea anaforei păr. protopop încă a predicat, impresionând pe credincioși. A urmat o ședință intimă, iar după masă s'a săvârșit Vecernia cu predica protopopului. La orele 5 ședința publică a fost programată în jurul conferinței preotului Plinius Oancea *despre pericolul bapșismului*, care astăzi a fost desființat prin lege. Învățătoarea Ecaterina Șeran a aranjat o reușită serbare școlară cu elevii din clasa I-a. De încheiere preotul locului M. Cuzmanovici mulțumește tuturor ostenitorilor, între care este și dl inspector școlar C. Arcan.

Concubinii își vin în fire ca și fiul cel rătăcit care n'a găsit fericirea decât în casa părintească. Se sbat și ei în ghiarele rătăcirii, dar la o bună și părintească îndrumare, revin la sânul Bisericii. Așa, preotul

Alexandru Dorobanțu din Topleț ne împărtășește că a mai cununat 68 perechi în *Topleț* și 8 perechi în filia *Bârza*, iar preotul Aurel Gh. Mihailovici din *Sasca română* a cununat cu fast 42 perechi într'o singură Duminecă. Aci nașii, C. Stoica pretor și St. Moise notar, au dăruit din acest prilej sf. biserică cu 2000 Lei. Laudă lor, ca și preoților respectivi!

o „**Destinul nostru**“. Cea dintâi conferință a Extensiunii Universitare ținută de dl prof. univ. Dr. Victor Stanciu a avut darul să toarne în adevăr mult pi-ur de nădejde în destinul nostru. Ca și la individ, așa și la un neam destinul e în funcție nu numai de însușirile sufletești, înnăscute, ci și de alți factori, printre cari bogăția este cel mai de seamă. Așezarea țării noastre și bogățiile solului ei totdeauna au provocat dorința celor cari râvnesc la bunul altuia. Noi nu am cerut niciodată și nici nu am luat, chiar oferindu-ni-se prilej, din aceea ce nu ne aparține. Războiul de acum noi îl purtăm cu vrednicie și cu sângele fiilor noștri, dar și cu sângele pământului nostru, petrolul... O seamă de conjuncturi de ordin geologic și istoric ne îndreptățesc — desigur pe lângă cele amintite — să credem în destinul nostru. Conferința a fost atrăgătoare, păcat că publicul nu a mai participat în număr așa mare ca altădată.

Astăzi conferențiază un alt vrednic sol și membru al Extensiunii, dl prof. univ. Dr. Petre Sergescu despre *Știință și suflet*.

Serbarea „Oastei Domnului“ în Glimboca.

Preotul Al. Nicolici și ostașul A. Lazăr din Glimboca invită pe Cucernicii Preoți în fruntea ostașilor la adunarea festivă dela 28 Martie în Glimboca. Programul: orele 9 primirea oaspeților; 9 1/2 formarea litiei și mergerea în procesiune la sf. biserică unde se săvârșește sf. Liturghie de către preoții întruniți în cerc pastoral, săvârșindu-se și parastas pentru eroi, ora 1 masă comună oferită de ostașii din Glimboca tuturor oaspeților; orele 3 ședința publică a oastei și la-orele 5 vecernia cu predică și rugăciune de călătorie.

† **Preotul Nicolae Popovici** din Alibunar a trecut la fericirea cerească zilele trecute. Preot meritos, a zidit o impunătoare biserică în această fruntașă comună românească. Distins cu brâu roșu nu de mult, a păstorit cu tragere de inimă harnica populație din Alibunar. Plecând ca voluntar în războiul capelanul Nicolae Roman, sarcina păstoririi a purtat-o în urmă părintele Popovici, până ce și-a dat obștescul sfârșit. Dumnezeu să-i facă parte de odihna cerească!

† **Preotul Traian Popovici** din Deliblata a răposat și el zilele acestea. Locuită de români înstăriți, Deliblata are și ea o biserică frumoasă, în jurul zidirii căreia are și răposatul partea lui de merit. A fost un preot modest dar punctual și conștiincios în oficiu.

Dumnezeu să așeze și pe acest rob cu cei drepti ai Săii!

Adunarea Generală a Comunității de Avere din Caransebeș, ținută alaltăeri, a votat nouă încredere președintelui d. R. Boldea și Consiliului de administrație. Susținuți de populația grănicerească și de reprezentanții ei aleși, conducătorii pot pași la noul și salutare înfăptuiri pentru instituția lor și pentru binele grănicerimii.

Pentru Muzeul eparhial s'a primit dela preotul Ilie Mihașa din Valeaboul o evanghelie și un antologhion, ambele tipărite în timpul domniei lui Constantin Nicolae Voevod. Mulțumiril e noastre !

PARTEA OFICIALĂ

CONCURS.

În baza ordinului Ven. Consiliului eparhial Nr. 415 B. din 1943, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Foaia Diecezană”, pentru ocuparea postului de preot în parohia de cl. II-a din comuna **Rudăria**, protopresbiteratul Mehadiei.

I. Beneficii:

1. Sesiunea parohială în întindere de 32 jug. cadastrale;
2. Birul parohial, 800 Lei anual;
3. Stola uzitată;
4. Casă parohială nefind, alesul va îngriji singur de locuință.

II. Îndatoriri:

Preotul ales este obligat a-și îndeplini toate datorițele preotești și pastorale, a predica în fiecare Duminică și sărbătoare și a catehiza la școala primară fără nici o altă remunerație.

Toate impozitele după beneficiile de mai sus, cad în sarcina preotului ales.

Cei ce doresc să ocupe acest post, întru cât vor avea cvalificația cerută pentru parohii de cl. II-a, precum și binecuvântarea Prea Sfinției Sale Episcopului eparhial, să-și înainteze cererile adresate consiliului parohial din Rudăria prin Prea On. Oficiu protopopesc al Mehadiei.

Reflectanții se vor prezenta pe lângă prealabila încunoștințare a Prea On. Domn Protopresbiter tractual în vre-o Duminică sau sărbătoare în sf. biserică, spre a-și arăta dexteritatea în cant, tipic și oratorie, însă nicidecum în ziua alegerii.

Rudăria, din ședința consiliului parohial, ținută în 14 Februarie 1943.

Președinte:
Pr. Nicolae Careba
Paroh

Secretar:
Disaga Simion

În conțelegere cu Oficiul protopresbiteral:

Iosif Câmpianu m. p.
protopresbiter

1—3

Scumpindu-se în timpul din urmă în mod considerabil atât fitilul cât și ceara, am fost siliți a urca prețul luminilor de ceară curată, ceea ce aducem la cunoștința On. Of. parohiale.

EUGEN SPANG

—AURITOR DIPLOMAT DE BISERICI—

TIMIȘOARA III. Str. Odobescu Nr. 63.

Primește aurirea de orice ornamente Bisericești cum și vopsirea și marmorirea cu preț moderat.

Au sosit și se află de vânzare la **LIBRARIA DIECEZANA** Caransebeș

Odăjdii, obiecte bisericești

Stihare pentru copii, Tavă pentru anaforă, Tavă pentru tasuri. Prăznicare pictate pe tinichea, Disc și stelută, Chivot din metal, Candele, Căldărușă pentru botez, Potire